

Chamaedaphne calyculata

Finnmyrten

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Ericales (ljungordningen), **Familj:** Ericaceae (ljungväxter), **Släkte:** *Chamaedaphne* (finnmyrtnar), **Art:** *Chamaedaphne calyculata* - finnmyrten (L.) Moench
Synonymer: *Cassandra calyculata* (L.) D. Don, *Lyonia calyculata*, *Andromeda calyculata*

Kännetecken

Finnmyrten är en upp till halvmeterhög, risartad buske, som liknar en stor lingon- eller mjölonplanta med mer eller mindre uppåtriktade grenar. Från basaldelarna och de underjordiska stamdelarna utvecklas rödbruna birötter. Revorna saknar rothår. I stället utbildas mykorrhiza liksom hos andra ljungväxter. De ovanjordiska delarna har en sparsam förgrening och endast liten bladmängd, vilket framhäver det risiga utseendet. Då den dessutom ofta växer bland en mängd skvattram, odon och rosling och blommar mycket tidigt (i maj och början av juni) med ett fåtal vita blommor grenspetsarna, är den svår att upptäcka. På hösten antar bladen en rödbrun ton, som de behåller under vintern. De har något nedvikta kanter och är mindre i storlek mot skottspetsarna. De gamla bladen fälls i samband med de nya skottens blomning.

Utbredning och status

Finnmyrten förekommer sällsynt i Norrbotten och på ett par lokaler i Lule lappmark, upptäckt så sent som 1950 intill Hakkas by. De flesta förekomsterna ligger helt nära Torne älv, ofta inom räckhåll för älvens högvatten. Sydligaste lokalen är i yttre Lule skärgård. I Sverige har arten en mycket begränsad förekomst. Den har decimerats av utdikning och uppodling. Den är en östlig art som är allmän i stora delar av Finland och Baltikum. Arten påträffades 1994 i Troms i Norge men saknas i Danmark. Finnmyrten är cirkumpolär och finns både i Ryssland och norra Nordamerika.

Ekologi

Finnmyrten är en kalkskyende art, som i östra Finland och Ryssland trivs bäst på myrar. I västra Finland och i vårt land förekommer den framför allt i sumpskogar och myrkanter, samt sällsynt på myrlänta, snåriga och risiga stränder. I några fall har den lyckats etablera sig på störd mark i samband med tidigare kulturpåverkan. På flera av sina svenska lokaler tycks den vara representerad av en enda klon.

Hot

Finnmyrten har sina rikligaste förekomster i kanten av eller i sumpskogar och är här hotad av dikning. Tolerans mot gödsling är okänd.

Åtgärder

Dikning av befintliga lokaler bör undvikas, liksom andra kraftiga ingrepp i vattenförsörjning och mark.

Övrigt

Utländska namn – NO: Finnmyrt, DK: Læderløv, FI: Vaivero.

Litteratur

- Gjærum, H. B. Engelskjøn, T. & Skifte, O. 1994. Finnmyrt, *Chamaedaphne calyculata* (L.) Moench, ny for Norge (Storfjord i Troms) - med rustsoppen *Chrysomyxa ledi* var. *cassandrae*. *Polarflokken* 18: 247–251.
- Hammarsjö, C. 1997. Leta finnmyrten. *Nordrutan* 2: 86–87.
- Hellsing, G. 1900. *Cassandra calyculata* funnen i Sverige. *Bot. Not.* 53: 55–63.
- Lönnqvist, O. 1939. Några växtfynd i Övertorneå-trakten. *Bot. Not.* 92: 401–402.
- Lönnqvist, O. 1943. *Chamaedaphne calyculata* nära Luleå. *Bot. Not.* 96: 160.
- Lönnqvist, O. 1948. Om förekomsten av *Chamaedaphne calyculata* (L.) Moench i Sverige. *Bot. Not.* 101: 355–358.
- Lönnqvist, O. 1951. Några växter i nedre Tornedalen. *Norrbottnens Natur* 1951: 23–28.
- Mörner, C. T. 1935. Några bidrag till norrländsk floristik, grundade huvudsakligen på reseanteckningar inom årsföljden 1923–1934. *Bot. Not.* 88: 254–272.
- Pilström, I. 1952. Bidrag till kännedom om floran inom Gällivare socken. *Norrbottnens Natur* 1952: 3–7.

Författare

Lars Ericson & Jim Lundqvist 1984. Rev. Claes Hammarsjö 1997. ©ArtDatabanken, SLU 2007.